



Perusterveydenhuollon hoitoonpääsy, maaliskuu 2015

Päälöydökset

- Lähes 90 prosenttia asiakkaista pääsi avosairaanhoidon kiireettömille lääkärikäynneille terveyskeskukseen alle 30 päivässä yhteydenotosta maaliskuussa 2015.
- Terveyskeskusten hammaslääkärin käynnille pääsi kolmessa kuukaudessa.
- Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön perus- ja suun terveydenhuollon vastaanotoille odotusaika on pidentynyt verrattuna syksyyn 2014.
- Soittopyyntö- ja takaisinsoittojärjestelmät ovat käytössä terveyskeskuksissa.
- Suurin osa terveyskeskuksista julkaisi hoitoonpääsytietojaan neljän kuukauden kuluessa terveydenhuoltolain mukaisesti.

Kaisa Mölläri

029 524 7363
etunimi.sukunimi@thl.fi

Tarja Rätty

029 524 7050
etunimi.sukunimi@thl.fi



Lääkärin kiireettömälle vastaanottokäynnille pääsee alle kuukaudessa

Lähes 90 prosenttia asiakkaista pääsi avosairaanhoidon kiireettömille lääkärikäynneille terveyskeskukseen alle 30 päivässä yhteydenotosta maaliskuussa 2015. Vastaava osuus oli 84 prosenttia lokakuussa 2014. Vain prosentissa käynneistä odotettiin yli kolme kuukautta.

Hoitajan kiireettömälle avosairaanhoidon vastaanottokäynnille pääsi kuukauden sisällä yhteydenotosta. Vain kolmessa prosentissa odotusaika venyi yli kuukauteen.

Terveyskeskuksen hammaslääkärille pääsi kolmessa kuukaudessa

Terveyskeskusten hammaslääkärikäynnille pääsi kolmen kuukauden kuluessa yhteydenotosta. Vain kolmessa prosentissa käynneistä hammaslääkärille pääsyä odotettiin yli kolme kuukautta.

Käynnit suuhygienistille toteutuivat kolmen viikon sisällä yhteydenotosta yli puolessa tapauksista. Vain prosentissa suuhygienistin käynneistä odotettiin yli kolme kuukautta.

Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön (YTHS) vastaanotoille odotusaika on pidentynyt verrattuna syksyyn 2014

YTHS:n lääkärin vastaanotolle pääsi keskimäärin 5–12 viikossa (2–4 viikossa lokakuussa 2014). Vastaanotolle pääsi kuitenkin kaikissa toimipisteissä kolmen kuukauden kuluessa. Hoitajan vastaanotolle joutui odottamaan yli viikon viidessä toimipisteessä (neljä lokakuussa 2014).

Suun terveydenhuollon toimipisteissä hammaslääkärin vastaanotolle odotusaika oli kolmesta viikosta kolmeen kuukauteen. Suuhygienistin vastaanotolle pääsyä odotettiin alle kolme kuukautta.

Perusterveydenhuollon yhteydensaanti on pysynyt ennallaan

Kevään 2015 kyselyyn vastanneista terveyskeskuksista noin 70 prosenttia ja suun terveydenhuollossa lähes 90 prosenttia ilmoitti, että välitön yhteydensaanti terveyskeskuksiin onnistui ongelmitta. Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön (YTHS) toimipisteissä välitön yhteydensaanti toteutui ongelmitta.

Tietonsa toimittaneista terveyskeskuksista lähes 90 prosentilla oli käytössään soittopyyntö- ja takaisinsoittojärjestelmä. Puhelujen vastaamisaikaa seurasi yli puolet terveyskeskuksista. Kaikissa YTHS:n toimipisteissä oli käytössä puhelinpalveluissa operaattoriseuranta ja soittopyyntö- ja takaisinsoittojärjestelmä.

Tiedonkeruu

Seurantatiedot perustuvat terveyskeskusten tietojärjestelmistä suoraan poimittaviin perusterveydenhuollon avohoidon hoitoilmoitustietoihin (AvoHILMO), joita täydennetään erillisellä kyselyllä terveyskeskuksilta yhteydensaannin ja odotusaikatietojen julkaisun osalta. YTHS:n osalta kysytään myös odotusaikojen seurantatiedot erilliskyselyllä.

Perusterveydenhuollon hoitopääsyn tiedonkeruussa tarkastellaan käynnin odotusaikaa. Raportointi ei kata jo hoidettavana olevan potilaan kontrollikäyntejä vaan uuden ongelman vuoksi yhteyttä ottaneet asiakkaat.

Perusterveydenhuollon avohoidon hoitoilmoitustietoja (AvoHILMOsta) saatiin 93 prosentista terveyskeskuksista. Suun terveydenhuollossa tietoja saatiin 84 prosentista terveyskeskuksista. Erilliskyselyyn vastasivat kaikki terveyskeskukset ja YTHS toimipisteet. Ahvenanmaa on kyselyn ulkopuolella.

Perusterveydenhuollon hoitopääsyn tietokantaraportit

- kuutiot käyntien odotusajat perusterveydenhuollossa ja käyntien odotusajat suun terveydenhuollossa
- tiivisteet käyntien odotusajat perusterveydenhuollossa tiivisteenä ja käyntien odotusajat suun terveydenhuollossa tiivisteenä

Laatuseloste (SVT)

Perusterveydenhuollon hoitopääsy, maaliskuu 2015

Perusterveydenhuollon hoitopääsytietojen keruu perustuu terveydenhuoltolakiin (1326/2010, 55§). Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) on terveydenhuollon tilastoviranomainen ja tilastojen ylläpito on THL:n lakisääteinen tehtävä.

Tilastotietojen relevanssi

Perusterveydenhuollon hoitopääsyraportointi sisältää tiedot terveyskeskusten hoitopääsytoteutumisesta määrättyinä ajankohtana. Hoitopääsyraportointi käsittää terveyskeskusten terveydenhuoltolain 55§:n mukaisen perusterveydenhuollon ja suun terveydenhuollon hoitopääsytoteutumisen.

Tiedot kerätään perusterveydenhuollon avohoidon tuottavista terveyskeskuksista. Tietojen keruu on kaksiosainen: puhelinyhteyttä ja tietojen julkaisemista koskevat kysymykset kerätään erillistiedonkeruuna terveyskeskuksista. Hoitopääsytoteutumatiedot saadaan perusterveydenhuollon avohoidon hoitoilmoitustiedoista (AvoHILMOsta). Hoitopääsytiedot AvoHILMOsta raportoidaan aluehallintovirasto-jaottelun mukaisina yhteenvetoina sekä terveyskeskus- että toimipaikkatasolla Cognos-kuution tietokantaraporteilla.

Terveyskeskusten perusterveydenhuollon ja suun terveydenhuollon hoitopääsytiedoista julkaistaan omat, erilliset raportointikokonaisuudet.

Tiedot on tarkoitettu sekä viranomaisten valvontakäyttöön että terveyskeskusten omaan valvontaan. Raportin pohjana olevan hoitoilmoitusrekisterin tietosisältöä ja tiedonkeruuta sekä raportointia kehitetään yhteistyössä valvontaviranomaisten, tiedontuottajien ja käyttäjien kanssa.

Menetelmäkuvaus

Terveyskeskusten hoitopääsytiedot poimitaan ja raportoidaan pääosin AvoHILMO-tiedoista ja osittain erilliskyselyllä (väli-tön yhteydensaanti ja hoitopääsyä koskevien tietojen julkaisu) kaikista Manner-Suomen terveyskeskuksista. Hoitopääsytiedot AvoHILMO-tiedoista perustuvat terveydenhuollon julkisista toimintayksiköistä henkilötunnuksella kerättäviin hoitoilmoituksiin, jotka kerätään päivittäin avohoidokäynneistä. Raportilla käytetyt luokitukset sekä tiedonkeruun ohjeet on kuvattu avohoidon AvoHILMO-oppaissa sekä THL:n verkkosivuilla (www.thl.fi/avohilmo).

Erilliskysely osoitetaan terveyskeskusten johtaville lääkäreille/johtaville hammaslääkäreille. YTHS:n hoitopääsytiedot kerätään kokonaan kyselynä. Kyselyn kysymykset on laadittu yhteistyössä valvontaviranomaisten ja STM:n edustajien kanssa.

Tiedonkeruu toteutetaan kaksi kertaa vuodessa, maaliskuu- ja lokakuussa AvoHILMO-aineistosta ja Webropol-kyselylomakkeella. Jos terveyskeskuksen tiedot puuttuvat vastaamiseen annetun määräajan jälkeen, tiedonantajille lähetetään uusintavastauspyyntö. Näin pyritään varmistamaan tietojen kattavuus.

Tietojen kattavuus

Tämän hoitopääsyraportin AvoHILMO-tiedot ovat 12.5.2015 mennessä HILMO:n osarekisteriin AvoHILMOon tulleita tietoja. Erilliskyselyn tiedot ovat 11.5.2015 mennessä saatuja Webropol-kyselyllä saatuja tietoja. Niitä pyydettiin terveyskeskusten ja kuntien kirjaamojen kautta johtavilta lääkäreiltä/hammaslääkäreiltä sähköpostitse 7.3.2015. Puuttuvia vastauksia karhuttiin kaksi kertaa sähköpostitse kevään aikana (14.4.2015 ja 20.4.2015). Lisäksi puuttuvia vastauksia karhuttiin puhelimitse viikolla 18 useista terveyskeskuksista. Erilliskyselyyn (n=158) saatiin vastaus kaikista terveyskeskuksista suunterveydenhuollossa, joista yksi terveyskeskus ilmoitti, ettei pysty operaattorista johtuvista syistä tietoja toimittamaan. Perusterveydenhuollossa jätti yksi terveyskeskus vastaamatta.

Maaliskuussa 2015 AvoHILMOsta saatavia hoitopääsytietoja perusterveydenhuollon osalta puuttui 15 terveyskeskuksesta (kokonaismäärä 159) kuuden eri aluehallintoviraston alueelta. (Taulukko 1.)

Taulukko 1. Puuttuvat AvoHILMOsta saatavat perusterveydenhuollon hoitopääsytiedot maaliskuussa 2015

Alue	Terveyskeskus
Etelä-Suomen AVI	Haminan terveyskeskus
Etelä-Suomen AVI	Kotkan terveyskeskus
Etelä-Suomen AVI	Imatran terveyskeskus
Etelä-Suomen AVI	Virolahti/Miehikkälän terveyskeskus
Etelä-Suomen AVI	Kouvolan terveyskeskus
Etelä-Suomen AVI	Pyhtään terveyskeskus
Etelä-Suomen AVI	Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden/terveyskeskus
Etelä-Suomen AVI	Forssan seudun terveyskeskus
Lounais-Suomen AVI	Kaarinan terveyskeskus
Lounais-Suomen AVI	Perusturvakuntayhtymä Akseli
Itä-Suomen AVI	Rantasalmen terveyskeskus
Länsi- ja Sisä-Suomen AVI	Kaskisen terveyskeskus
Pohjois-Suomen AVI	Puolangan terveyskeskus
Pohjois-Suomen AVI	Lumijoen terveyskeskus
Pohjois-Suomen AVI	Muhoksen terveyskeskus
Pohjois-Suomen AVI	Perusturvakuntayhtymä Selänne
Pohjois-Suomen AVI	Oulunkaaren terveyskeskus
Pohjois-Suomen AVI	Oulaisen terveyskeskus
Lapin AVI	Kiittilä
Yhteensä	19 terveyskeskusta

Maaliskuun 2015 AvoHILMOsta saatavia hoitopääsytietoja suun terveydenhuollon osalta puuttui 23 terveyskeskuksesta (kokonaismäärä 159) kuuden eri aluehallintoviraston alueelta. (Taulukko 2.)

Taulukko 2. Puuttuvat AvoHILMOsta saatavat suun terveydenhuollon hoitopääsytiedot maaliskuussa 2015

Alue	Terveyskeskus
Etelä-Suomen AVI	Haminan terveyskeskus
Etelä-Suomen AVI	Kotkan terveyskeskus
Etelä-Suomen AVI	Imatran terveyskeskus
Etelä-Suomen AVI	Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden/terveyskeskus
Etelä-Suomen AVI	Kouvolan terveyskeskus
Etelä-Suomen AVI	Virolahti/Miehikkälän terveyskeskus
Etelä-Suomen AVI	Pyhtään terveyskeskus
Etelä-Suomen AVI	Forssan seudun terveyskeskus
Etelä-Suomen AVI	Helsingin terveyskeskus
Etelä-Suomen AVI	Hyvinkään terveyskeskus
Etelä-Suomen AVI	Kauniaisten terveyskeskus
Etelä-Suomen AVI	Loviisan terveyskeskus
Etelä-Suomen AVI	Mäntsälän terveyskeskus
Lounais-Suomen AVI	Kaarinan terveyskeskus
Lounais-Suomen AVI	Perusturvakuntayhtymä Akseli
Itä-Suomen AVI	Rantasalmen terveyskeskus
Itä-Suomen AVI	Ylä-Savon Sote
Länsi- ja Sisä-Suomen AVI	Kristiinankaupungin terveyskeskus
Länsi- ja Sisä-Suomen AVI	Vaasan terveyskeskus
Pohjois-Suomen AVI	Oulunkaaren terveyskeskus
Pohjois-Suomen AVI	Perusturvakuntayhtymä Kallio
Pohjois-Suomen AVI	Perusturvakuntayhtymä Selänne
Lapin AVI	Kemijärven terveyskeskus
Lapin AVI	Sodankylän terveyskeskus
Lapin AVI	Tervolan terveyskeskus
Yhteensä	25 terveyskeskusta

AvoHILMO-tiedonkeräyksen puutteet ja epätäydelliset tiedot johtuvat yhden tietojärjestelmän tiedonsiirto-ongelmista. Käyttäjien tyytymättömyys järjestelmän toimivuuteen on aiheuttanut myös ongelmia hoitopääsytiedon käyttöönnotossa.

Erilliskyselyinä kysyttyä YTHS:n hoitopääsytiedot saatiin kaikista 13 perusterveydenhuollon ja 11 suun terveydenhuollon toimipaikasta. Uutena YTHS:n suun toimipisteenä on aloittanut 1.1.2015 Rauma.

Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Perusterveydenhuollon hoitopääsytiedot perustuvat AvoHILMOsta saatuihin ja johtavien lääkärin/johtavien hammaslääkärin kyselyssä antamiin tietoihin. Selvitys perustuu suoraan potilastietojärjestelmistä saatuihin tietoihin ja johtavien terveyskeskuslääkärin käsitykseen hoitopääsytiedon toteutumisesta.

Odotusaikojen toteumatiedot saadaan AvoHILMO-tiedosta, pohjautuen siten hoidon todellisiin ja reaaliaikaisiin toteutuksiin terveyskeskuksissa. Tietojen oikeellisuuteen vaikuttaa myös se, miten oikein ja yhtenevästi ammattilaiset terveyskeskuksissa ovat tilastoineet hoitopääsytiedot eri potilastietojärjestelmiin. Kyselystä saatava tieto on kokonaisarvio koko terveyskeskuksen tilanteesta. Kyselyllä haettuihin tietoihin tiedonantajien oletetaan vastaavan kyselyyn rehellisesti, todellista tilannetta kuvaten.

Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Perusterveydenhuollon hoitopääsytiedot julkaistaan THL:n verkkosivuilla kaksi kertaa vuodessa.

Tilastojen yhtenäisyys ja vertailukelpoisuus

Perusterveydenhuollon hoitopääsytiedonkeruu perustuu terveydenhuoltolain (1326/2010) 55§:ään. Tilaston tietojen keruu perustuu Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksesta annettuun lakiin (668/2008), tilastolakiin (280/2004), terveydenhuollon valtakunnallisia henkilörekistereistä annettuun lakiin (566/1989) sekä asetukseen terveydenhuollon valtakunnallisista henkilörekistereistä (1671/1993). Hoitopääsytiedon toteutumista valvovina viranomaisina toimivat Aluehallintovirastot (AVIt) ja Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira). THL tuottaa valvontaa varten tarvittavat tiedot AVI:lle ja Valviralle.

Perusterveydenhuollon hoitopääsytietoja on kerätty terveyskeskuksista vuodesta 2005 lähtien. Tiedonkeruu on toteutettu kyselytutkimuksena, jonka muoto on hieman täsmentynyt vuosien myötä.

Hoitopääsytiedonraportissa on tapahtunut seuraavat muutokset: vuonna 2014 tiedonkeruu muutettiin perusterveydenhuollossa ja suun terveydenhuollossa kerättäväksi reaaliaikaisista AvoHILMO-tiedoista suoraan potilastietojärjestelmistä ja osittain kyselyllä. THL tuottaa AvoHILMOsta saaduista hoitopääsytiedoista kuukausittain päivittyvää raportointia verkkopalveluna. AvoHILMO-verkkoraportoinnissa on saatavissa AvoHILMO-tiedoista saadut hoitopääsytiedot palvelutuottajittain (terveyskeskustaso) ja toimipaikoittain (terveysasemataso). Toimipaikkatieto perustuu terveyskeskusten ilmoittamiin tietoihin Sosiaali- ja terveysalan organisaatiorekisteriin (SOTE) THL:n koodistopalveluun.

Tietojen vertailtavuuteen vaikuttavat tiedonkeruun muutokset kaksi kertaa vuodessa kerätystä erilliskyselystä suoraan potilastietojärjestelmistä tapahtuvaan reaaliaikaiseen tiedonkeräykseen. Näin saatuja tietoja ei voi verrata aiempiin kyselyillä saatuihin tietoihin.

Tietojen saatavuus ja selkeys

Hoitopääsytietojen raportointi sisältää määräaikaan mennessä saadut reaaliaikaiset AvoHILMO-tiedot sekä kyselyvastaukset kaikista terveyskeskuksista. Perusterveydenhuollon hoitopääsytiedoista julkaistaan keväällä 2015 raportti maaliskuun 2015 perusterveydenhuollon ja suun terveydenhuollon tiedoista. Hoitopääsytietojen raportit julkaistaan kaksi kertaa vuodessa, keväällä ja syksyllä, THL:n verkkosivuilla. Hoitopääsytiedot lähetetään ennen julkaisua valvontaviranomaisille.

Kevään 2015 perusterveydenhuollon hoitoonpääsyraportin erityispiirteet

Hoitoonpääsyraportissa on tapahtunut seuraavat muutokset: keväästä 2014 lähtien hoitoonpääsyn raporttitiedot perustuvat sekä potilastietojärjestelmistä saatavaan AvoHILMO-tietoon että kyselyllä saatuun tietoon terveyskeskusten johtavilta lääkäreiltä/ hammaslääkäreiltä.

AvoHILMOsta saatavat hoitoonpääsy tiedot perustuvat asiakkaan/potilaan yhteydenottoon uuden ongelman vuoksi, ammattihenkilön tekemään hoidon tarpeen arviointiin sekä sen perusteella tapahtuneeseen lääkärin tai sairaanhoitajan/terveydenhoitajan vastaanottokäyntiin. Raportointiin on otettu mukaan vain ei-kiireellinen sairaanhoidollinen lääkäriin/hammaslääkärin tai hoitajan käynti ja siitä aiemmin tehty hoidon tarpeen arviointi. Raportoinnissa näkyvä 0-päivää hoitoa odottaneiden tieto vastaa osin todellista hoitoonpääsyn toteutumista, osin on kyse haasteista hoidon tarpeen arvioinnin kirjaamisessa ja kirjausten yhdistymisestä käyntikirjausten tietoihin.

Hoitoonpääsy tietojen saanti AvoHILMO-aineistosta edellyttää ajantasaista potilastiedon siirtoa terveyskeskuksista suoraan THL:ään. Suun terveydenhuollon osalta AvoHILMO tietojen toimittamisessa on ollut maaliskuussa 2015 ongelmia johtuen tietojärjestelmä- ja tiedon poimintaongelmista. Suurin osa näistä terveyskeskuksista toimitti AvoHILMO-tiedot ajantasaisesti, mutta niistä puuttuivat hoitoonpääsyraportointiin tarvittavat tiedot.

AvoHILMO-verkkoraportoinnissa on saatavissa AvoHILMO-tiedoista saadut hoitoonpääsy tiedot palvelutuottajittain (terveyskeskustaso) ja toimipaikoittain (terveysasemataso). Toimipaikkatieto perustuu terveyskeskusten ilmoittamiin tietoihin Sosiaali- ja terveysalan organisaatiorekisteriin (SOTE) THL:n koodistopalveluun ja toimipaikkarekisteriin (TOPI) tietoihin. THL tuottaa verkkopalveluna perusterveydenhuollon ja suun terveydenhuollon hoitoonpääsystä kuukausittain päivittyvää laadullisesti tarkasteltua raportointia.